

Čís. 3408.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Ten, kdo dovršil před 6. květnem 1921 čtyřicetiletou službu u majitele velkostatku, nabyt nároku na zaopatřovací požitky dle zákona čís. sb. 130/1921, třebaš mu bylo odpočívne vyměřeno až po onom dni. Tím, že zaměstnanec podal po vyhlášení zákona čís. 130/21, ale před tím, nežli zákon nabyt účinnosti, žádost, by dán byl do výslužby, ohlásil majiteli velkostatku svůj nárok. Lhostejno, že zaměstnavatel vyřídil jeho žádost teprve po 6. květnu 1921.

Stárek patří po případě do skupiny 4. zaměstnanců.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv I 1018/23.)

Žalobě zaměstnance ve mlýně žalovaného majitele velkostatku, by mu byly vyměřeny zaopatřovací požitky dle 4. skupiny tabely k zákonu ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Výtky, činěné dovolatelem rozsudku ouvolacího soudu, že vadně posoudil věc po stránce právní a že vyčerpávajícím způsobem neuvažil a neprozkoumal odvolacích vývodů týkajících se těžiště celého sporu, totiž otázky, zda v tomto případě lze vůbec na žalobce použití zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., nejsou oprávněny. Hlavní námitce dovolatelově, že žalobce nemůže se pro žalobní nárok dovolávat uvedeného zákona čís. sb. 130 z roku 1921, ježto v době počátku účinnosti zákona, t. j. 6. května 1921 byl ještě v č i n n é službě, nelze přisvědčiti. Vždyť právě účelem tohoto zákona — mimo jiné — bylo také, by byl umožněn odchod do výslužby zaměstnancům na velkém majetku pozemkovém, kteří v době vyhlášení zákona měli již plný počet služebních let, avšak službu opustiti nemohli, poněvadž neměli zajištěné pense, a novým zákonem měla jim býti právě zabezpečena existence po vstupu do výslužby. O žalobci není sporno, že v době účinnosti zákona byl již přes 40 let zaměstnán na velkostatku žalovaného, což patrně z pochvalného dekretu místodržitelství v Praze ze dne 9. března 1918, jímž dostalo se mu veřejného uznání za nepřetržité, více než 40leté věrné a uspokojivé zaměstnání ve službách velkého pozemkového majetku žalovaného, a dále svědčí tomu i dekret o jeho pensionování ze dne 23. října 1921. Žalobce, dovršiv před 6. květnem 1921 40letou službu u žalovaného, vyhověl zákonné podmínce a nabyt dle §u 1 odst. I. lit. b) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nároku na zaopatřovací požitky již před účinností zákona. Dle tohoto ustanovení zákona třeba rozlišovati nabytí pouhého nároku na pensijní požitky od skutečného přiznání požitků zaměstnavatelem, neboť zákon

při nároku po rozumu Šu 1 odst. I. lit. b) nepožaduje, by již před 6. květnem 1921 zaměstnavatel zaměstnanci definitivně přiznal zaopatřovací požitky, ani, aby zaměstnanec nároku nabyl jedině z právního jednání se zaměstnavatelem. Prováděcí nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. vykládá v čl. I k Šu 1 zákona v odst. IV. lit. b), že takového nároku lze nabýti buď podle zákona o pensijním pojištění (na př. dle zákona čís. sb. 89 z roku 1920), nebo smlouvou, nebo podle zvyklostí a konečně tím, že zaměstnanec před 6. květnem 1921 dokončil 40letou službu — a právě o takový případ v tomto sporu jde. Žalobce po vyhlášení zákona čís. 130 z roku 1921, avšak ještě před jeho působností podal 30. dubna 1921 žádost, aby byl dán do výslužby, a ohlásil takto žalovanému svůj nárok ve smyslu zákona včas, neboť, jak z důvodové zprávy sociálně-politického a zemědělského výboru tisk čís. 1471 lze seznati, byla působnost zákona v Šu 16 z toho důvodu na 30 dnů odložena, by přesloužili úředníci a zřizenci, dosud v činné službě jsoucí, mohli ještě před účinností zákona vstoupiti do neaktivního poměru. Nároku žalobcovu nemůže býti na úkor, že jeho zaměstnavatel mu znemožnil, přestoupiti do neaktivního poměru před 6. květnem 1921 tím, že mu jeho žádost vyřídil teprve až 23. října 1921 a nemůže ani žalovaný upírati nyní žalobci nárok na zaopatřovací požitky z důvodu, že ještě po 6. květnu 1921 byl žalobce u něho v činné službě, neboť takovým způsobem, zřejmě duchu zákona a úmyslu zákonodárcovu se přičiniv, vyhnul by se prostě zaměstnavatel plnění povinností, zákonem mu uložených, a připravil by oprávněného o dobrodiní zákona, jímž jeho hospodářská existence měla mu býti právě zajištěna pro dobu, pro něj nejnepríznivější, kdy, vyčerpav 40letou službou své síly ku prospěchu zaměstnavatelovu, pozbyl pokročilostí věku převážně způsobilosti k samostatné výdělečné činnosti. Nelze též přehlédnouti a nižší soudy právem k tomu poukázaly, že žalovaný žalobcův nárok na zaopatřovací požitky zásadně uznal, když jeho žádosti dekretem ze dne 23. října 1921 vyhověl, přiznav mu je dle skupiny 2. po rozumu zákona čís. 130 a prováděcího nařízení čís. 189 z roku 1921, a nelze souhlasiti s dovolacími vývody, pokud se snaží jasnému znění dekretu dáti výklad a význam jiný. Bezdůvodnou jest též námitka předčasnosti žaloby z důvodu, že žalobce neohlásil žalovanému svého nároku podle ustanovení Šu 11 prováděcího nařízení čís. 189 z roku 1921, neboť dovolatel přehlíží, že předpis tento má zřejmě na mysli osoby, které při vydání zákona byly již v neaktivním poměru, kdežto žalobce byl dosud ve službě činné a nemělo ani praktického významu, aby doklady prokazoval okolnosti, zaměstnavateli známé, a z listin, zaměstnavatelem samým vydaných, plynoucí. Zbývá ještě zabývati se otázkou, zda přísluší žalobci zaopatřovací požitky dle skupiny 4. vysvětlivek k tabulce zaopatřovacích požitků; tu bylo názor nižších soudů uznati správným. Při posuzování zaměstnanecké činnosti žalobcovy ve službách velkostatku jest dovolací soud vázán skutkovými zjištěními nižších soudů, jímž dovolání ani nečiní výtek, že by se neshodovala se spisy, neuplatňujíc vůbec dovolacího důvodu dle čís. 3 Šu 503 c. ř. s., a nebylo lze ovšem ani přihlížeti k dovolacím vývodům, pokud od soudních zjištění se uchylují. ani

pokud nepřipustně brojí pro oceňování průvodů nižšími soudy. Při zaměstnancích skupiny 4. nevyžaduje se nějaké odborné vzdělání školní (v opaku ku skupině 5.) a postačují tu zvláštní odborné zkušenosti, zejména dlouholetou praxí nabyté, které zaměstnance kvalifikují výše než průměrného mistra řemeslnického, činíce ho způsobilým k samostatnému obstarávání podniku při větší zodpovědnosti. Dle zjištění nižších soudů bylo žalobci již roku 1902 svěřeno jako stárkovi samostatné vedení mlýna a mletí ve mlýně k velkostatku patřícím a obstarával veškeré s výrobou mouky i jiných mlynářských výrobků spojené úkony, obsluhoval samostatně za vlastní zodpovědnosti mlýnské stroje, máje k ruce jen dva pomocníky (tak zvané pěšáky), přijímal od zákazníků obilí a vydával jim mletí, čině o tom zápisy do knihy příruční, a byl osobně za výrobu zodpovědným. Tuto samostatnou činnost žalobcovu při vedení průmyslového podniku (mlýnu) za vlastní zodpovědnosti za výrobu, hodnotily nižší soudy správně jako rovnocennou s činností vedoucího mistra řemeslnického a vším právem zařadily žalobce do skupiny 4. Snaží-li se dovolání snížit jeho způsobilost a odbornou zkušenost, vybočuje z mezí skutkových zjištění nižších soudů, které také správně posoudily i význam dohlédací činnosti správce velkostatku ve mlýně, omezené jen na zájem obchodní.

Čís. 3409.

Zákon o ručení za škodu z provozu silostrojů (zákon ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.).

Lhůty Šu 6 zák. nevztahují se na nárok, uplatňovaný podle předpisů občanského zákoníka (§ 8 zák.), nýbrž pouze na nároky dle Šu 1, 2 a 3 poslední odstavec zákona.

Dle Šu 8 zák. ručí majitel silostroje za zavinění osob, jichž používá k provozu, bez ohledu na to, zda ho stíhá nedopatření ve výběru čili nic.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv I 1040/23.)

Žalobce byl přejet automobilem žalovaného, jež tehdy řídil šofér Antonín K. Žalobě na majitele automobilu o náhradu škody o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Nesprávné posouzení právní shledává odvolatel v tom, že první soud míní, že žalobní nárok podle zákona automobilového není prekludován, poněvadž žalovaný nedostal sice ve lhůtě čtyřnedělní zprávu o úrazu od žalobce, že však zvěděl v téže lhůtě jiným způsobem o úrazu. Odvolatel dovozuje, že závěr ten byl by dle Šu 6 autom. zák. odůvodněn jen tehda, kdyby bylo prokázáno, že žalovaný zvěděl ve lhůtě čtyřnedělní jinou cestou nejen o úrazu, nýbrž i o osobě p o š k o z e n é h o; to však že nebylo prokázáno. Nehledě k tomu, že dle doslovu poslední věty Šu 6 autom. zák. stačí k vyloučení průpadu důkaz, že náhradou povinný zvěděl ve lhůtě čtyřnedělní (čítané ode dne, kdy poškozený zvěděl o osobě náhradou povinného) jinou cestou o ú r a z u (nehodě), je poukázati k seznání svědka Antonína K-a, že žalovaný již asi týden po úrazu přišel